

Osem rokov konfliktu na Donbase alebo neviditeľná vojna

Stefano Magni

17. marca 2022 ✚ **Politika**

Zdroj: flickr.com

Vojna na Ukrajine nevypukla 24. februára 2022, ale 20. februára 2014, keď ruská posádka na základni v Sevastopole vyšla z kasární a vstúpila na ukrajinské územie na Kryme. Následná okupácia polostrova, na ktorý si robilo nárok Rusko, a jeho anexia, ktorú medzinárodné spoločenstvo nikdy neuznalo, spustila rad povstaní v južných a východných regiónoch, čo je príčinou vojny na Donbase. O tomto konflikte „nízkej intenzity“, ktorý si podľa najhorších odhadov vyžiadala až 16 000 mŕtvych a takmer dva milióny utečencov, sa v Európe hovorí veľmi málo. Je však nevyhnutné pochopiť, v akom duchu obe strany bojujú.

Všetko sa začína vzájomne protichodnými interpretáciami povstania na Majdane (21. novembra 2013 – 23. februára 2014), ktoré sa skončilo útekem proruského prezidenta Janukovyča. Pre Ukrajincov to bola „revolúcia za dôstojnosť a nezávislosť“, ale pre Rusov a rusky hovoriacich Ukrajincov to bol „prevrat“ vyvolaný Západom.

Dva dni po Janukovyčovom úteku z Ukrajiny, 23. februára 2014, proruský orientovaní obyvatelia Sevastopoľa vyhlásili odtrhnutie od Ukrajiny, vymenovali nového „ľudového starostu“ Alexeja Chaliju a vyzvali Rusko na ozbrojený zásah. 27. februára obsadili neoznačení ruskí vojaci (pôvodne sa predpokladalo, že sú to miestni separatisti, ale sám Putin neskôr priznal, že ide o pravidelné jednotky) všetky kľúčové body na Kryme. Dňa 16. marca zorganizovali nové orgány bez prítomnosti medzinárodných pozorovateľov referendum. 95,3 %, teda „bulharská“ väčšina, hlasovala za odtrhnutie, čím pripravila pôdu pre následné pripojenie Krymu k Rusku, ktoré medzinárodné spoločenstvo stále neuznáva.

Po Kryme sa protikyjevské povstanie rozšírilo do ďalších miest na juhu a východe. V období od 6. do 7. apríla 2014 došlo k vážnym nepokojom, ako napríklad k obsadeniu obecných a regionálnych úradov ozbrojenými milíciami, ktoré viedli miestne milície. Jeden z vojenských vodcov povstania na Donbase, Igor Girkin, bol ruským občanom a bývalým členom moskovských tajných služieb. Medzi povstalcami bolo identifikovaných aj niekoľko príslušníkov krymských separatistických síl. Povstanie na východe bolo teda prinajmenšom

podporované Rusmi, a preto oficiálny ukrajinský naratív hovorí skôr o „invázii“ než o spontánnom povstaní.

Zdroj: wikimedia commons

Kontrarevolúcia ako celok zlyhala v šiestich z ôsmich regiónov, kde vypukla. V rukách separatistov zostali len Doneck a Luhansk, ktoré 11. mája 2014 vyhlásili nezávislosť na základe ďalšieho referenda, ktoré uskutočnili separatistické orgány bez prítomnosti medzinárodných pozorovateľov. V rovnakom čase, ako sa začali bojové akcie na Donbase, sa 2. mája odohrala posledná tragédia občianskeho konfliktu v Odese, kde sa proruské povstanie skončilo 48 obeťami na životoch pri podpálení Domu odborov. Rusi obvinili ukrajinské orgány a obvinili ich z „masakry“, ale tieto stále hovoria, že to bola „nehoda“. Odeský masaker je však témou, ktorá stále páli v srdciach Rusov, a to nielen na Donbase.

V prvej fáze vojny na Donbase, ktorá vyvrcholila v júni až auguste 2014, ukrajinská armáda a dobrovoľnícke prápory na jej strane pomaly získavali prevahu, získali späť prístav Mariupol', mestá Slavjansk, Kramatorsk a Debalcevo a dostali sa až na predmestie Šachtorsk na ceste z Donecka do Luhanska. Zdalo sa, že 17. júla sa vojna stala medzinárodnou, keď bolo zostrelené lietadlo MH-17 malajzijských aerolínií s 298 cestujúcimi na palube. Moskva okamžite obvinila zo zostrelenia lietadla Ukrajinu, ale Ukrajinci a niektoré západné spravodajské služby dokázali, že raketa Buk, ktorá boeing zničila, pochádzala z územia kontrolovaného separatistami. K rovnakému záveru dospelo aj predbežné medzinárodné vyšetrovanie, ktoré v roku 2016 viedol *Spoločný vyšetrovací tím*.

Druhá fáza sa začala v auguste, keď Ukrajinci na niektorých južných úsekoch frontu opäť dosiahli hranice s Ruskom. V tejto chvíli je pokračovanie príbehu stále predmetom diskusií. Od polovice augusta Rusi oficiálne posielali separatistom humanitárnu pomoc v dlhých konvojoch nákladných áut. Po prijatí tejto pomoci však boli separatisti oveľa lepšie vycvičení a vyzbrojení, takže obnovili ofenzívu a vytlačili pravidelnú ukrajinskú armádu z hraníc aj z vysunutých postavení v blízkosti hlavných miest oboch oblastí. Ukrajinci v tejto fáze tvrdia, že boli niekoľkokrát zasiahnutí ruským delostrelectvom, ktoré strieľalo priamo z ruského územia. Kyjev označil protiofenzívu separatistov za **skrytú ruskú inváziu**. A ako dôkaz priamej účasti Moskvy slúži množstvo ťažkých zbraní (raketomety a tanky) patriacich do ruského arzenálu.

Situácia sa stabilizovala v septembri, keď sa podarilo znovu získať približne 50 % územia Luhanskej a Doneckej oblasti. Samotná bitka sa skončila 5. septembra dohodami z Minska, ktoré sprostredkovala OBSE za priamej účasti Nemecka a Francúzska. Medzi 12 bodmi dohody bolo uznanie územnej celistvosti Ukrajiny, ktorá na oplátku mala uznať osobitný štatút pre Luhansk a Doneck pod podmienkou stiahnutia vojsk za hranice bezpečnostnej zóny, a to všetko pod dohľadom pozorovateľov OBSE. Dohoda padla v novembri, keď separatisti, po tom, ako boli ešte viac posilnení, podnikli nový útok.

V tejto poslednej fáze konfliktu, od septembra 2014 do februára 2015, separatisti obliehali ukrajinské pravidelné jednotky na doneckom letisku Sergeja Prokofieva a usilovali sa o znovudobytie Debaľceva, zrovnanie jeho výbežku so zemou a zabezpečenie oboch hlavných miest Donbasu. Letisko padlo do rúk separatistov (a Ruska) až 21. januára 2015, po takmer štyroch mesiacoch obliehania. V prvom februárovom týždni separatisti dobyli späť aj Debaľcevo, čím sa táto fáza protiofenzívy skončila. Dňa 11. februára bola dosiahnutá Druhá minská dohoda (Minsk II), ktorá dopadla rovnako.

Zdroj: pixabay.com

Mesiace od apríla 2014 do februára 2015 zanechali nezmazateľné jazvy a **vytvorili mýty**. Vojná vedená neregulárnymi milíciami v čase, keď sa pravidelná armáda rozpadá, je prostredím, v ktorom sa zločinci cítia ako ryba vo vode. **Rusi odsudzujú** nevyberavé bombardovanie, ako aj masakry zo strany prápor Azov, ktorý tvoria krajne pravicoví dobrovoľníci nielen z Ukrajiny. **Ukrajinci odsudzujú** mučenie a zabíjanie zajatcov separatistami, nálezy masových hrobov s telami zavraždených civilistov a zločiny spáchané čečenskými a ruskými dobrovoľníkmi. Vojná vytvorila aj mýty o bojovníkoch, ako napríklad odpor doneckého letiska, ktoré bránili ukrajinskí „kyborgovia“ a ktoré je dodnes príkladom pre ukrajinskú armádu bojujúcu proti Rusom.

Po skončení bojov sa však vojna neskončila. Ukrajina nikdy neprijala ústavnú reformu, ktorá by dvom novým samozvaným republikám udelila osobitný štatút, pretože separatisti sa nikdy nestiahli a Rusi nikdy nepriznali prítomnosť svojich vojsk na území. Po 11. februári bol konflikt „zmrazený“: žiadne vojenské operácie, ale sporadické akcie s použitím ľahkých zbraní. V niektorých prípadoch bolo použité aj delostrelectvo. Násilie z konfliktov v rokoch 2014–15 sa už nikdy nedosiahlo. Separatistické republiky Doneck a Luhansk sa stali čiernymi dierami v dejinách Európy, podobne ako podobné prípady Podnesterska, Abcházska a Osetska, ktoré uznalo iba Rusko.

Ľudské obete tejto neviditeľnej vojny sú obrovské. Ukrajinci udávajú počet 4 641 mŕtvych z radov vlastnej armády, separatisti 5 772 mŕtvych z radov svojej domobrany. Podľa Vysokého komisára OSN pre ľudské práva bolo zabitých 3 393 civilistov. Počet utečencov z Donbasu, ktorí utiekli do Ruska, je 800-tisíc. Počet vysídlených osôb v rámci Ukrajiny je približne jeden milión. Ruské zdroje hovoria o desaťtisícoch civilných obetí a teraz, ako ospravedlnenie invázie na Ukrajinu, hovoria o „genocíde“ na Donbase. Nie je však jasné, prečo Rusko, ktoré je stálym členom Bezpečnostnej rady OSN, počas ôsmich rokov nikdy neobvinilo ukrajinskú vládu z genocídy a nevyzvalo aspoň na vyšetrovanie alebo na vyslanie mierových síl.

Preklad z lanuovabq.it

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/osem-rokov-konfliktu-na-donbase-alebo-neviditelna-vojna/>

